

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
18. ročník, školský rok 2025/26
Testové úlohy pre kategóriu F (6. ročník ZŠ a 1. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* A törökök terjeszkedésének jelentős fordulópontja a Bizánci Birodalom területének végleges meghódítása volt, amelyet a főváros 1453-ban történt elfoglalása tett teljessé. Ezt követően az Oszmán Birodalom a 16. században élte „aranykorát” és három kontinensre terjedt ki. Írd a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre. A válaszadásban segítségül szolgál a mellékelt ábra is:

- a) Mi volt a neve a Bizánci Birodalom fővárosának?
- b) Milyen modern fegyvert használtak a törökök a város meghódításához?
- c) Melyik akkori országból származott a modern török fegyverek megalkotója?
- d) Nevezd meg, melyik volt az a három kontinens, amelyen az Oszmán Birodalom terült el.

2.* A válaszlapon helyesen kösd össze a csaták színhelyét és évszámát a személyiségekkel, akik részt vettek a csatában. Írd le, hogy a személyiségek közül melyik nem volt magyar király.

1396, 1444, 1456, Ulászló, Hunyadi János, Luxemburgi Zsigmond

3.* Idén emlékezünk meg a mohácsi csata 500. évfordulójáról. Olvasd el a csatával kapcsolatos alábbi állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) A mohácsi csata 1526. augusztus 19-én zajlott.
- b) A csatát a szakértők a középkor kezdetének tartják területünkön.
- c) A magyar sereget a csatába I. Lajos király vezette. (a képen)
- d) A csata idején a magyar király még 20 éves sem volt.
- e) A magyar hadsereg sokkal kisebb volt, mint az oszmán hadsereg.

4.* A mohácsi csata egy új állam létrejöttéhez vezetett Közép-Európában, amely jelentős nagyhatalommá vált és közel 400 évig fennállt. Írd a válaszlapra a helyes válaszokat az alábbi kérdésekre.

- a) Hogy hívták az új állam első uralkodóját és melyik családból származott?
- b) Írd le, melyik évben szűnt meg létezni ez az állam közel 400 év után.
- c) Írd le az állam fővárosának nevét.
- d) Része volt ennek az államnak a Cseh Királyság is?

5.* Állapítsd meg, hogy a felsorolt személyiségek közül kik kapcsolódnak a mohácsi csatához (1526) és kik kapcsolódnak Bécs ostromához (1683). A válaszlapon írd a csoportokhoz a betűjelet.

- a) Lotharingiai Károly
- b) I. Szulejmán (a képen)
- c) Szapolyai János
- d) Thököli Imre

6.* A Magyarország elleni oszmán hódítások keretében az 1541-es év jelentős fordulóponthoz vezetett, ezt követően a Magyar Királyság három részre szakadt. Válaszolj az alábbi kérdésekre.

- a) Mi volt Magyarország akkori fővárosának a neve, amelyet a törökök az adott évben elfoglaltak?
- b) Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki azt a három országrészt, amelyre Magyarország abban az időben fel volt osztva. Írd a válaszlapra a helyes válaszok számjeleit.

- 1) csak az ország északi része
- 2) csak a jelenlegi Horvátország
- 3) Erdély
- 4) csak az ország török uralom alatt lévő középső része
- 5) csak a mai Szlovákia területe
- 6) az ország nyugati és északi részének csak egy része

7.* Az alább felsorolt városokat amelyek a Magyar Királyság területén voltak, csoportosítsd a válaszlapon az szerint, hogy ezeket 1541 után uralták vagy nem uralták a törökök.

Zágráb, Szeged, Esztergom, Sopron, Nagyszombat, Arad

Esztergom

Nagyszombat

8.* Az Oszmán Birodalom nemcsak Magyarország megszállt területén hozta létre területi közigazgatását. Hasonlítsd össze a felsorolt területi egységek nevét, és dönts el, hogy melyik felel meg a **felsőbb** területi egységnek (terjedelme szerint). Írd a válaszlapra a helyes betű- és számkombinációt. Írd le azt is, hogy az összehasonlított területi egységek közül melyik felel meg a mai értelemben vett járás megnevezésnek.

- a) *náhíje (1) vagy pasaság (2)*
- b) *szandzsák (1) vagy náhíje (2)*
- c) *pasaság (1) vagy szandzsák (2)*

9.* Olvasd el az alábbi mondatokat és állapítsd meg, hogy a bennük található információk igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen, vagy a nem választ.

- a) A török háborúk időszakára emlékeztet Korponán a város feletti őrtorony.
- b) A török háborúk idején felépült Besztercebányán az Újvár.
- c) Szlovákia területére összesen három szandzsák terjedt ki.
- d) A füleki vár a török hódoltság idején a pasaság székhelye lett.
- e) A janicsárok között voltak olyan katonák is, akiket gyermekként fogtak el a törökök Magyarország területén.
- f) A *Magas Porta* tagjai alkották az Oszmán Birodalom kormányát.

10.* A törökök jelentős nyomot hagytak Szlovákiában. A lakosság kifosztása és rabszolgasorba taszítása mellett azonban pozitívabb hatásokkal is találkozhatunk. Ilyen például az új növények termesztése. A felsorolt lehetőségek közül válaszd ki a három helyes választ, amely kapcsolatos területünkön a török uralommal és írd le ezeket a válaszlaponra.

burgonya, zab, tök, dinnye, sáfrán, rozmarin, őszibarack

11. Sorold a válaszlapon a történelmi korszakokhoz a megfelelő éveket, amelyek ezeket behatárolják.

Korszakok: *őskor, ókor, középkor, újkor, legújabb kori történelem (modern kor)*

Évek: *476 – 1492; 3500 Kr.e./i.e. egészen 476 Kr. u. /i.sz.; 1492 – 1789; 1789 – jelenkor; 3 millió év Kr.e. /i.e. egészen 3500 Kr.e. /i.e.*

12. A régészek számos más szakértővel – tudóssal – működnek együtt kutatásaik során és a leletek későbbi feldolgozásánál. Sorold a válaszlapon a bizonyos tudományággal foglalkozó tudósok szakmai nevét a rájuk vonatkozó leíráshoz.

geológusok / antropológusok / nyelvészek / etnográfusok és etnológusok

13. Melyik két szlovákiai település/község köthető a leletekhez:

- a) a Neander-völgyi ember koponyájának maradványa,
- b) a Neander-völgyi ember agy öntvénye?

Írd a helyek nevét a válaszlapon. Segítségül szolgál a mellékelt két kép.

Az a) esetben a legjelentősebb fennmaradt történelmi épület látható az adott helyen.

A b) esetben a lelőhely képe látható.

a) Kép

b) Kép

14. Az alább felsorolt lehetőségek közül válaszd ki azt, amelyik legjobban megfelel az adott fogalom jellemzésének és írd a megoldást a válaszlapra.

- a) Az ember által megalkotott és a régész -archeológus - munkájához kapcsolódó tárgyakat ezzel a kifejezéssel jelöljük: *archetípusok/ aggregátumok / artefaktumok / articsóka.*
- b) A vadállat megszelídítését, hogy az ember mellett maradjon és segítse az embert ezzel a fogalommal jelöljük: *domesztikáció / deratizáció / devalváció / dehumanizáció.*
- c) Afrika és Ázsia azon területét, ahol sikerült élelmiszert termeszteni, ami megváltoztatta az emberek életmódját, az a terület a *termékeny kör / félkör / háromszög / félhold.*
- d) A társadalom, az anyagi és a szellemi kultúra fejlettségi fokát egy adott időszakban a következő fogalommal jelöljük: *cicadoidea / cimburia / civilizáció / césaropapizmus.*
- e) A többistenhitet ezzel a fogalommal fejezzük ki *monoteizmus / panteizmus / panslavizmus / politeizmus.*

15. Állapítsd meg, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon karikázd be az igen vagy a nem választ.

- a) Ötzi kőkori férfi volt, testét teljes épségben találták meg az olasz Alpokban.
- b) A jelentős megalitok Angliában a stonehenge-i megalitok.
A képen látható a diákok által készített modellje.
- c) Az ókori keleti államok termését vízvezető csatornák biztosították.
- d) Az ókori templomok vallási küldetésük mellett az oktatás és a tudomány központjai is voltak.

16. Az alább felsorolt információk alapján állapítsd meg, hogy melyik ókori népről és birodalomról van szó. A megfelelő válaszokat írd a válaszlapra.

- a) az első ismert mezopotámiai nép volt, a lakosság városállamokban lakott, (például Ur vagy Lagas) , elsőként kezdték használni a betűket, kapcsolódik hozzájuk a Gilgames-eposz.
- b) ennek a népnek az őshazája a Földközi-tenger keleti partján terült el; fontos városaik közé tartozott Tírusz, Szidon és Búblosz; kiváló utazók (tengerészek) és kereskedők voltak; feltalálták a 22 betűs írást, amelyből a mi írásunk is származik; megalapították Afrikában Karthágó városát.
- c) a birodalom amely a mai Törökország területén létezett, lakosai az indoeurópaiakhoz tartoztak, hosszantartó vitái voltak egy másik északkelet-afrikai birodalommal; a birodalom hirtelen összeomlott a tengeri népek Kr. e.(i.e.) 1200 körüli betörése után
- d) a birodalom amely Hammurápi uralkodása alatt érte el fénykorát , ez az uralkodó kiadta a híres törvénykönyvet, a birodalmat gyakran fenyegették az asszírok; a birodalom fővárosának főkapuja, az Istár-kapu volt amelyről a nevét is kapta,
- e) eleinte ez a birodalom felső és alsó részre oszlott,
a leghosszabb folyó rendszeres áradásainak köszönhetően lehetővé vált a szükséges növények termesztése;
az uralkodókat fáraóknak nevezték, akik eredetileg piramisokat építettek temetkezési helyül;
a birodalom emlékei mostanáig láthatók Karnakban vagy a Királyok völgyében, végül a perzsáknak, és később a rómaiaknak estek áldozatul – néhányukat szintén a piramisok ihlették, ahogy az a Róma városáról készült képen is látható.

**17. Állapítsd meg, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak.
A válaszlapon karikázd be az *igen* vagy a *nem* választ.**

- a) Kapcsolódik a minőszi civilizáció a labirintushoz, a Minotauruszhoz és a kétélű fejszéhez?
- b) Működtek a spártai jóshelyen Püthia nevű görög jósnők ?
- c) Igaz-e, hogy az ókori olimpiai játékok alatt fenn kellett tartani a békét?
- d) Igaz-e az állítás, hogy az athéni demokrácia nem vonatkozott a nőkre, a rabszolgákra és az idegenekre?
- e) Thalész és Püthagorasz az ókori Görögország legjelentősebb tudósai közé tartoztak.

18. A négy lehetőség közül válaszd ki csak az egy megfelelőt és írd a válaszlapra.

- a) A legendák szerint a görög istenek ezen a hegyen laktak:
Horeb / Pico de Teide / Olümposz / Elbrusz.
- b) A mükénéiek ehhez a törzshöz tartoztak:
akhájok / áriások / ariánusok / angolszaszok.
- c) A minősziak fővárosa (ennek egy része a képen is látható)
Korinthosz / Knósszosz / Delphoi / Tarentum volt.
- d) A spártai törvényhozó
Héphaisztosz / Lükurgosz / Hérodotosz / Kürosz volt.
- e) A Thermopülai – szoroson a spártaiakat
Legolasz / Lepidusz / Leviatan / Leónidasz király vezette.
- f) A perzsák és a görögök közötti tengeri ütközet
Salamandrenél / Szalamisznál / Szicíliában / Salamankenél játszódtott le.
- g) A peloponnészoszi háború történetét
Homérosz/ Szophoklesz / Arisztotelész / Thuküdidész kezdte írni.

19. Az alábbi információk szerint állapítsd meg, melyik személyiségről szólnak. Írd a személyiség nevét a válaszlapra.

- a) görög filozófus; élt 469 – 399 években Kr.e./i.e.; az emberrel az ember problémáival foglalkozott, állítólag kijelentte hogy „Tudom, hogy semmit sem tudok“, kritizálta a politikát és az életmódot Athénben, az ellefelei megvádolták az istentelenségből, az ifjúságra gyakorolt rossz hatásból és halálra ítélték
- b) a demokrácia támogatója volt, hatalma volt Athénben és folytatta Kleiszthenész reformjait; megerősítette az athéni tengerészeti szövetséget; különféle pénzbeli hozzájárulásokat fizetett az athéni polgároknak; támogatta az építészetet, a szobrászatot és más művészeteket; pestisben halt meg amikor a spártaiak ostromolták Athént
- c) II. Philipposz makedón király fia; legyőzte a Perzsa Birodalmat; hadjárata idején eljutott Indiába, nagy birodalmat akart teremteni, de Kr.e./i.e./ 323-ban meghalt

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Redaktorka: Mgr. Nikoleta Kovalčíková

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Fotografie: Mgr. Eva Lukovičová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský , Filip Smíkal

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Vydavateľ: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava, 2026